

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Transporter av frihetsberövade (SOU 2011:7) och konsekvensanalysen Transporter av frihetsberövade (Statskontoret, rapport 2011:28)

(Ju2011/1164 och Ju2011/7648)

Med anledning av remissen får Statens institutionsstyrelse (SiS) anföra följande.

SiS begränsar sitt yttrande till den del av betänkandet som har direkt betydelse för myndighetens verksamhet, nämligen Kapitel 17 Förutsättningar och former för handräckning i vissa fall, Kapitel 18 Vissa frågor om förvar och Kapitel 20 Myndigheternas behov av information i samband med handräckning.

Sammanfattning

SiS delar utredningens förslag om att förutsättningarna för handräckning förtydligas i lag. Myndigheten tillstyrker att de beställande myndigheterna också i framtiden i materiellt hänseende helt ska förfoga över möjligheterna att begära handräckning samt att den beställande myndigheten i vissa fall ska kunna begära biträde direkt hos Kriminalvården. SiS välkomnar vidare utredningens förslag om att möjligheterna till förvar av frihetsberövade under transport förtydligas i lag. Förslaget till bestämmelse med krav på att personal från den beställande myndigheten *ska* närvara vid varje handräckning avstyrks.

Statens institutionsstyrelse

Förtydliganden av förutsättningarna för handräckning

SiS delar utredningens förslag om att förutsättningarna för handräckning förtydligas i lag. Institutionerna strävar efter att genomföra transporter av intagna på egen hand, inte minst av behandlingsmässiga skäl. Polishandräckning sker vid de transporter då personalen bedömer att polisens särskilda befogenheter krävs, dvs. då en intagen är våldsam eller rymningsbenägen. Det framgår också av myndighetens interna föreskrifter att polishandräckning inte får begäras som en rutinåtgärd utan endast om åtgärden inte går att genomföra utan sådan handräckning.

Den beställande myndigheten har bäst förutsättningar att göra en korrekt bedömning av behovet av polishandräckning. SiS tillstyrker därför - i enlighet med utredningens mening - att de beställande myndigheterna också i framtiden i materiellt hänseende helt ska förfoga över möjligheterna att begära handräckning.

SiS tillstyrker vidare utredningens förslag om att den beställande myndigheten i vissa fall ska kunna begära biträde direkt hos Kriminalvården.

Tillhandahållande av transportfordon

Utredningen för ett resonemang rörande Polisens handräckningsansvar (avsnitt 17.6.3 s. 394 f). SiS vill med anledning av detta anföra följande.

SiS begär handräckning, som ovan anförs, endast då en intagen är våldsam eller rymningsbenägen och då polisens befogenheter behövs. I dessa fall är det inte tillräckligt att Polisen eskorterar personalen, dvs. åker efter i en polisbil. Polisen har i en sådan situation endast möjlighet att ingripa i efterhand om en våldsam intagen försöker att ta över ratten eller övermanna personalen på annat sätt. Ur säkerhetssynpunkt kan det inte ses som lämpligt att en transport sker genom eskort. Att beställande myndigheter ska införskaffa specialanpassade fordon kan vidare inte anses vara ekonomiskt försvarbart. Enligt SiS mening bör Kriminalvården och Polisen stå för tillhandahållandet av fordon eftersom det krävs att fordonen är specialanpassade för att transporterna ska kunna genomföras.

Övernattnings- och andra uppehållsplatser

Enligt SiS erfarenhet råder okunskap hos vissa polismyndigheter i landet om att det i dag inte finns några hinder mot att sätta frihetsberövade under transport i förvar. SiS välkomnar därmed att frågan om förvarstagning förtydligas i lag.

Även när det gäller övernattningar för utredningen ett resonemang om att de myndigheter som begär biträde enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU) eller lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) har ett ansvar för att lämpliga lokaler för placering finns att tillgå i samband med transport (avsnitt 17.6.3 s. 395 f).

SiS institutioner finns i olika delar av landet, men inte på alla orter. Myndigheten försöker i möjligaste mån att underlätta för både Kriminalvården och Polisen genom att erbjuda övernattningsplatser på olika ungdomsinstitutioner. Samtliga institutioner försöker ta emot ungdomar som är i behov av tillfällig övernattning. Detta har emellertid hittills inte alltid fungerat. I vissa fall har den intagne som överlämnats för övernattning under transport hos SiS, inte hämtats vid den tid som utlovats. SiS ser positivt på de förtydliganden som utredningen föreslår och att kommande ändringar fungerar tillfredsställande.

Den beställande myndighetens medverkan

SiS avstyrker utredningens förslag om krav på att personal från den beställande myndigheten *ska* närvara vid transporter om det inte finns särskilda skäl (gäller LVU och LVM). Enligt SiS uppfattning är det rimligare att åtgärden i varje enskilt fall föregås av en prövning av den enskilda individens behov. SiS försöker i möjligaste mån att genomföra transporterna på egen hand. Även när detta inte är möjligt, anser SiS att det många gånger är betydelsefullt ur behandlingssynpunkt att vårdpersonal medföljer vid transporter av olika slag. En bestämmelse om att personal *ska* medfölja vid handräckning är dock alltför kategorisk.

I LSU föreslås en ny bestämmelse med lydelsen att vid handräckning *ska vid behov* personal från den beställande myndigheten närvara. Vid bedömningen av om det finns ett behov av att personal från den beställande myndigheten närvarar ska hänsyn särskilt tas till den dömdes ålder, hans eller hennes fysiska och psykiska status samt åtgärdens karaktär och varaktighet. Denna formulering är bättre än den som föreslås i LVU och LVM och det är en fördel om bestämmelserna är lika i de olika lagstiftningarna.

SiS ser ett behov av ett klargörande angående vilken myndighet som har beslutanderätten om eventuell medverkan av personal. Enligt SiS mening bör avgörandet ligga hos den beställande myndigheten, i likhet med bedömningen om förutsättningar föreligger för handräckning.

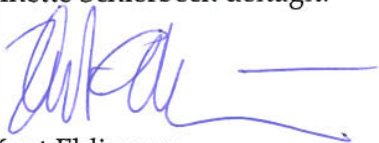
SiS ser i vart fall en skillnad gällande personalens närvaro när det rör sig om en förflyttning av någon som vårdas vid institutionen (Kriminalvården) eller om det är för att efterforska eller hämta någon till institutionen (Polisen).

Såsom Statskontoret påpekar i sin konsekvensanalys (3.4.2 s. 31 f) innebär förslaget om medföljande personal från beställande myndigheter ett ökat resursbehov. SiS kan också se att utredningens förslag genomförs med att personal ska närvara vid transporter så kommer detta att leda till att den beställande myndighetens kostnader ökar betydligt.

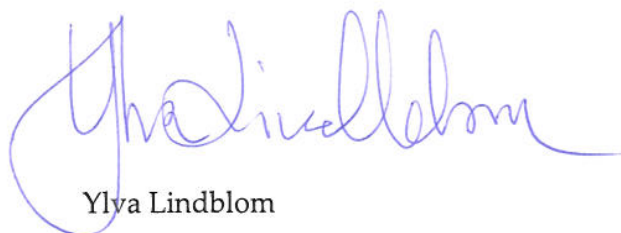
Myndigheternas behov av information i samband med handräckning

SiS tillstyrker utredningens förslag om att den beställande myndigheten utan hinder av sekretess lämnar den verkställande myndigheten de uppgifter om den enskilde som behövs för planeringen och genomförandet av handräckningen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Kent Ehliasson. I handläggningen har deltagit utvecklingsdirektören Nils Åkesson, chefsjuristen Åsa Hård af Segerstad, planeringsdirektören Urban Lindberg samt regioncheferna Bengt Andersson, Jan-Eric Josefsson, Robert Stenbom och Jesper Svedberg. Föredragande har varit verksjuristen Ylva Lindblom. I ärendets beredning har även enhetschefen för juridiska enheten Anette Schierbeck deltagit.

Kent Ehliasson

Ylva Lindblom

Kopia till
Centrala ledningsgruppen
Institutionscheferna
HK-cheferna
Registratorerna
Fackliga företrädare
Huvudskyddsombudet